C/2026/3570

6.7.2026

TEGEVUSARUANNE 2025

(C/2026/3570)

Komitee liikmed

Marita SALGRĀVE
Järelevalvekomitee esimees (alates 17. oktoobrist 2025)
Järelevalvekomitee liige alates 23. septembrist 2022

Kõrgema astme juht, INTOSAI IDI, professionaalsed ja asjakohased kõrgeimad kontrolliasutused
Kõrgeima kontrolliasutuse endine nõukogu liige ja auditijuht, Läti

Dušan STERLE
Järelevalvekomitee liige alates 28. märtsist 2022

Minister-nõunik Sloveenia Vabariigi alalises esinduses Euroopa Liidu juures, Sloveenia Vabariigi välisasjade ja Euroopa asjade ministeerium
Sloveenia Vabariigi eelarvejärelevalve ameti endine direktor

Angelo Maria QUAGLINI
Järelevalvekomitee liige alates 23. septembrist 2022

Kontrollikoja kohtunik, Itaalia

Maria STYLIANIDI
Järelevalvekomitee liige alates 6. maist 2025

Vandeadvokaat ja abiprofessor Fredericki Ülikoolis, Küpros

Andrei-Atila-Luca CHENDI
Järelevalvekomitee liige alates 1. oktoobrist 2025

Endine kontrollivaldkonna juht (pettustevastase võitluse amet), Rumeenia

Teresa ANJINHO
Järelevalvekomitee liige alates 23. septembrist 2022 kuni 7. veebruarini 2025

Euroopa Ombudsman, Strasbourg, Prantsusmaa

Eessõna

2025. aastal jätkas Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelevalvekomitee oma tööd vastavalt OLAFi määruses (määrus (EL, Euratom) nr 883/2013) kindlaks määratud prioriteetidele ja väljakujunenud töökorraldusele. Eelkõige teisel poolaastal põhines järelevalvekomitee tegevus ka Euroopa Komisjoni valgel raamatul pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamise kohta, millega algatati laiapõhjalisem arutelu selle üle, missugune peaks edaspidi olema ELi pettustevastase võitluse struktuur.

Ühena selle struktuuri osalistest jälgis järelevalvekomitee aktiivselt arutelu edenemist ja osales selles. Järelevalvekomitee peab seda algatust eriti oluliseks, sest pettused ja korruptsioon vähendavad üldsuse usaldust, moonutavad ausat konkurentsi ja nõrgestavad ELi finantsaluseid. Õigusraamistiku täpsustamine ja pettustevastase süsteemi toimimispõhimõtte ajakohastamine võimaldaks ELil ennetada üha keerukamate pettuste riske ning ühtlasi veelgi suurendada OLAFi mõjuvõimu ja aidata kaasa OLAFi järelevalvekomitee kohustuste täitmisele.

— Järelevalvekomitee 2025. aasta töö keskmes oli OLAFi määruse kohaldamise ja mõju põhjalik ja sõltumatu hindamine ning see oli ka üks tema peamistest panustest ELi pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamisse. Samuti kui järelevalvekomitee kogu töö, põhineb ka tema arvamus selles küsimuses kindlalt tõenditel. Selleks et endale selgeks teha, kuidas süsteem tegelikkuses toimib, analüüsis järelevalvekomitee OLAFi toimikuid ja juurdlustegevust. Kui ilmnesid süsteemsed probleemid, vaatles järelevalvekomitee neid üksikjuhtudest laiemalt, et kindlaks teha probleemide aluseks olevad põhjused. Selle lähenemisviisiga tagatakse, et komisjoni soovitustes käsitletakse algpõhjuseid ja antakse ELi pettustevastase raamistiku tugevdamiseks asjakohaseid juhiseid.

— Järelevalvekomitee soovitas õigusraamistikku ja tegutsemispõhimõtteid parandada, lähtudes kolmest põhiaspektist: i) OLAFi juurdluste piirid, sealhulgas tema volitused ja sõltumatus; ii) juurdluste läbiviimine, sealhulgas nende kestus, menetluslikud tagatised ja koostöö teiste pettustevastase võitluse struktuuri osalistega ning iii) OLAFi soovituste tulemuslikkus ja lisaväärtus.

— 2025. aastal keskendus järelevalvekomitee veel ühele koostööraamistiku olulisele aspektile, nimelt OLAFi kohustusele teatada kuriteokahtlusest Euroopa Prokuratuurile (EPPO). Analüüsimise käigus vaadati üle, kuidas OLAF kogub ja hindab asjakohast teavet enne otsustamist, kas juhtumist teatada, ning kas sellised otsused tehakse sõltumatult, põhjendamatu viivituseta ja täielikus kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga. Järelevalvekomitee analüüs on praegu lõplikul vormistamisel ja see esitatakse spetsiaalse arvamusena, mille järelevalvekomitee kavatseb vastu võtta 2026. aasta esimesel poolel.

— Nagu igal aastal, vaatas järelevalvekomitee ka 2025. aastal vastavalt OLAFi määrusele läbi OLAFi 2026. aasta esialgse eelarveprojekti ja võttis vastu asjakohase arvamuse. Järelevalvekomitee leidis, et OLAFi 2026. aasta esialgne eelarveprojekt on kindel alus, mis võimaldab ametil täita OLAFi määrusest tulenevaid kohustusi ja ülesandeid. Kuid järelevalvekomitee juhtis tähelepanu sellele, et OLAFi inimressursside edasisel vähendamisel tuleks põhjalikult ja tähelepanelikult hinnata selle võimalikku mõju OLAFi tulemuslikkusele ja tema suutlikkusele täita oma põhiülesandeid. Järelevalvekomitee pidas oluliseks ka tehisintellekti vahendite väljatöötamist ja kasutuselevõttu, et tõhustada pettuste avastamist ja ennetamist, ning märkis, et nende püüdluste toetamiseks on vaja täiendavalt investeerida IT-taristusse ja erialateadmistesse.

— Juurdluste kestus on OLAFi tegevuse tulemuslikkuse oluline näitaja. 2025. aastal jätkas järelevalvekomitee juurdluste ajakava tähelepanelikku jälgimist, keskendudes eelkõige juhtumitele, millele kulus üle 36 kuu. Järelevalvekomitee uuris, kas juurdlustoimingute katkestused olid põhjendatud, kas pikaleveninud juurdlusi peeti piisavalt prioriteetseks, et need lõpule viia, ning kas iga juhtumi käsitlemise kogukestus vastas selle keerukusele. Järelevalvekomitee järeldusi on täpsustatud käesolevas aruandes.

— Järelevalvekomitee 2025. aasta teine oluline tegevussuund oli põhjalikult hinnata nende soovituste rakendamist, mille järelevalvekomitee on aastatel 2021–2024 OLAFile arvamustena esitanud. Järelevalvekomitee leidis, et 58 % tema soovitustest on edukalt ellu viidud, 17 % on teostatud osaliselt ja 15 % ei ole muutunud asjaolude tõttu enam asjakohased. Ülejäänud 10 % juhtumite puhul oli järelevalvekomitee seisukohal, et OLAF peab võtma täiendavaid meetmeid.

— Lahendamata küsimused on peamiselt seotud sellega, et on vaja suurendada OLAFi suutlikkust tulemuslikult hallata juurdluste kestust, täpsustada juurdluste ulatust ning edasi arendada koostööd OLAFi ja EPPO vahel. Ühtlasi tõdeb järelevalvekomitee, et ELi pettustevastase võitluse struktuuri praegune läbivaatamine peaks edusammudele suuresti kaasa aitama. Järelevalvekomitee järeldusi on täpsustatud käesolevas aruandes.

Pärast Teresa Anjinho tagasiastumist 2025. aasta veebruaris ja Thierry Cretini varasemat tagasiastumist 2024. aasta juulis tegutses järelevalvekomitee osa aastast 2025 väiksemas koosseisus. Vaatamata ajutiselt väiksemale liikmete arvule jätkas järelevalvekomitee oma ülesannete täitmist. Selle viieliikmeline täiskoosseis taastati, kui 2025. aasta mais nimetati ametisse Maria Stylianidi ja 2025. aasta oktoobris Andrei-Atila-Luca Chendi.

Lõpetuseks soovin järelevalvekomitee liikmete nimel tänada OLAFi peadirektorit avatud ja konstruktiivse suhtumise eest arvamuste vahetamisel järelevalvekomitee ja OLAFi vahel. Samuti soovib järelevalvekomitee avaldada tunnustust peadirektori kohusetäitjale koostöö eest pärast endise peadirektori lahkumist. Tahaksin esile tõsta ka väärtuslikku tuge, mida sekretariaat pakkus eesotsas oma juhataja kohusetäitjaga, kes professionaalsuse ja pühendumusega aitas järelevalvekomitee tööle suurel määral kaasa. Järelevalvekomitee tunnustab ka oma institutsioonilisi partnereid, kes kogu ELi pettustevastase võitluse struktuuris teevad konstruktiivset koostööd, sest kokkuvõttes sõltub ELi finantshuvide tõhus kaitse kogu süsteemi ühisest tugevusest.

Marita Salgrāve
Järelevalvekomitee esimees

Sisukord

Lehekülg

Eessõna 2

Sisukord 5

1. Järelevalvekomitee tutvustus 5

2. Järelevalve 6

2.1. Arvamus 1/2025 OLAFi sisejuurdluste kohta, mis käsitlevad ahistamist ELi institutsioonides, organites ja asutustes 6

2.2 Arvamus 2/2025 OLAFi 2026. aasta esialgse eelarveprojekti kohta 7

2.3 Arvamuse eelnõu, mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele OLAFi määruse kohta 8

2.4. Järelevalve OLAFi kohustuse üle teatada EPPO-le kuritegudest 9

2.5 OLAFi juurdluste kestuse jälgimine 10

2.5.1 2025. aastal järelevalvekomiteele esitatud aruanded üle 12 kuu kestnud juurdluste kohta 11

2.5.2 Üle 36 kuu kestnud OLAFi juurdlused 2025. aastal 13

2.6 Jälgimine, kuidas OLAF on järelevalvekomitee soovitusi rakendanud 17

2.7 OLAFile esitatud üksikkaebuste jälgimine 19

3. Koostöö 19

3.1 Koostöö OLAFiga 19

3.2 Suhted sidusrühmadega 20

4. Haldamine ja vahendid 21

4.1 Järelevalvekomitee töömeetodid 21

4.2 Sekretariaat 21

4.3 Eelarveküsimused 22

1. **Järelevalvekomitee tutvustus**

1. Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelevalvekomitee (edaspidi „järelevalvekomitee“) on sõltumatu organ, mis on loodud määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013 ([1]) (edaspidi „OLAFi määrus“), et tagada OLAFi sõltumatus ja seda tugevdada, jälgides korrapäraselt OLAFi juurdlusülesannete täitmist.

2. Järelevalvekomitee koosneb viiest sõltumatust väliseksperdist (edaspidi „liikmed“), kes nimetatakse ametisse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisel kokkuleppel viieks aastaks ([2]). Liikmed täidavad oma kohustusi täiesti sõltumatult ning nad ei tohi küsida ega vastu võtta juhiseid üheltki valitsuselt, ELi institutsioonilt, organilt ega asutuselt. Liikmed täidavad ajutisi tööülesandeid ja nende tööd toetab järelevalvekomitee loodud sekretariaat. Alaline sekretariaat töötab järelevalvekomitee otsesel juhtimisel ning komisjonist, OLAFist või mis tahes muust organist sõltumatult. Sekretariaadil on oluline roll kõnealuse järelevalvekomitee järelevalveülesannete täitmise hõlbustamisel ja toetamisel.

3. Võttes arvesse OLAFi juurdluste laadi, ei ole seoses OLAFi peadirektori otsusega juurdlus algatada või lõpetada võimalik pöörduda ELi kohtutesse ([3]). See tähendab, et koos menetluslike tagatiste kontrolöriga (kes käsitleb OLAFi vastu esitatud kaebusi menetluslike tagatiste ja juurdluseeskirjade rikkumise kohta) ([4]) täidab järelevalvekomitee olulist rolli sõltumatu organina, kellele on usaldatud OLAFi juurdluste läbiviimise järelevalve ja kontroll. Seetõttu on järelevalvekomiteel ainulaadne positsioon, kuna ta annab ELi institutsioonidele ülevaate OLAFi toimimisest ja pakub kindlust, et OLAF tegutseb seaduslikult ja järgib kohaldatavaid menetluslikke tagatisi.

4. OLAFi määruse alusel on järelevalvekomiteel kolm ülesannet: i) jälgida korrapäraselt OLAFi juurdlusülesannete täitmist, ii) aidata OLAFi peadirektoril täita oma kohustusi ning iii) esitada ELi institutsioonidele aruandeid.

5. Jälgides korrapäraselt OLAFi juurdlusi, seab järelevalvekomitee eesmärgiks tagada, et

   i) OLAF täidab juurdlusülesandeid ilma välise sekkumiseta;

   ii) kõik peadirektori asjaomased otsused võetakse vastu kooskõlas seaduslikkuse ja erapooletuse põhimõtetega ning järgides Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ([5]) ja OLAFi määruses sätestatud menetluslikke tagatisi.

6. Järelevalvekomitee töö hõlmab OLAFi peadirektorile **arvamuste** ja vajaduse korral **soovituste** esitamist OLAFi juurdlustegevuse, juurdluste kestuse ja nende vahendite kohta, mida OLAF vajab juurdluste läbiviimiseks. Samuti esitab järelevalvekomitee **märkused** ([6]) OLAFi juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste ([7]) eelnõu kohta. Arvamuste ja soovituste esitamisel ei sekku järelevalvekomitee kunagi OLAFi käimasolevate juurdluste läbiviimisse.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 (mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1) ning mida on muudetud määrusega (EL, Euratom) 2016/2030 ja määrusega (EL, Euratom) 2020/2223), artikli 15 lõige 2. Konsolideeritud versioon on kättesaadav aadressil https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02013R0883-20210117.

([2]) Järelevalvekomitee kogutud kogemuste säilitamiseks asendatakse liikmed vaheldumisi kooskõlas OLAFi määrusega.

([3]) Üldkohtu 12. novembri 2018. aasta määrus *Stichting Against Child Trafficking* versus *komisjon*, T-658/17, ECLI:EU:T:2018:799.

([4]) Vt OLAFi määruse artikli 9a lõige 8.

([5]) Euroopa Liidu põhiõiguste harta, ELT C 326, 26.10.2012, lk 391–407, kättesaadav aadressil https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=ET.

([6]) Vt OLAFi määruse artikli 17 lõige 8.

([7]) Juurdlusmenetluste suunised OLAFi töötajatele, kehtib alates 1. jaanuarist 2026, kättesaadav aadressil https://anti-fraud.ec.europa.eu/document/download/e1994c22-7d58-4e61-8d34-0937a0be8f98_en?filename=gips-2026_en.pdf.

2. **Järelevalve**

7. Aruandeaasta jooksul esitas järelevalvekomitee OLAFi peadirektorile OLAFi määruse artikli 15 alusel kaks arvamust ([8]), nimelt 6. veebruaril 2025 avaldatud arvamuse 1/2025 ([9]) ja 2. juunil 2025 avaldatud arvamuse 2/2025 ([10]). Need sisaldasid mitut soovitust. Järelevalvekomitee jätkas OLAFi juurdluste kestuse ja menetluslike tagatiste kohaldamise jälgimist. Järelevalvekomitee viis läbi põhjaliku hindamise ka selle kohta, mil määral on OLAF tema esitatud soovitusi aruandeperioodil juba rakendanud.

8. Lisaks eespool nimetatud järelevalveülesannete täitmisele ja nende arvamuste esitamisele, mis avaldati 2025. aastal, kiitis järelevalvekomitee aruandeaasta jooksul heaks arvamuse eelnõu, mis avaldati 21. jaanuaril 2026 (arvamus 1/2026 ([11])). Peale selle koostas järelevalvekomitee veel ühe arvamuse, mis on kavas vastu võtta ja avaldada 2026. aasta esimesel poolel.

2.1. ***Arvamus 1/2025 OLAFi sisejuurdluste kohta, mis käsitlevad ahistamist ELi institutsioonides, organites ja asutustes***

9. 2022. aastal teavitas OLAFi peadirektor järelevalvekomiteed teatavatest raskustest, millega OLAF on mitmes ahistamist käsitlevas sisejuurdluses kokku puutunud ning mis võisid ohustada tema sõltumatust.

10. Saadud teabe põhjal otsustas järelevalvekomitee esitada arvamuse, milles täpsustatakse OLAFi rolli ja volitusi sobimatu käitumise ja ahistamise uurimisel institutsioonides, organites ja asutustes. Sellega seoses uuris järelevalvekomitee, millist lisaväärtust sellised juurdlused andsid ahistamise ja sarnase sobimatu käitumise vähendamiseks ELi ametnike ning institutsioonide, organite ja asutuste liikmete hulgas. Analüüsiti valimit, mis koosnes 29 OLAFi juhtumist (9 lõpetatud juurdlust ja 20 tagasilükatud juhtumit), mis viidi läbi aastatel 2018–2023.

11. 2024. aasta detsembris kiitis järelevalvekomitee heaks oma arvamuse eelnõu, mis võeti ametlikult vastu ja avaldati 2025. aasta jaanuaris. 2024. aasta aruandes esitas järelevalvekomitee arvamuse põhisisu põhjaliku analüüsi. Peamised järeldused on kokkuvõtlikult esitatud allpool.

12. Järelevalvekomitee märkis, et *Dalli* kohtuotsuse ([12]) kohaselt on kindlaks tehtud, et finantsmõjust olenemata on OLAFi määruse artikli 1 lõike 4 alusel OLAF pädev läbi viima sisejuurdlusi institutsioonide, organite ja asutuste töötajate ametiülesannete täitmisega seotud rasketes juhtumites.

13. Juhtumite läbivaatamine näitas, et OLAF tavaliselt ei tegele ametnikke või keskastme juhte puudutavate asjaoludega, kui institutsioon, organ ja asutus saab ise läbi viia tõhusa uurimise, ning OLAF on eelistanud anda juhtumi artikli 5 lõike 6 alusel neile edasi. Kuid sõltumatuse tagamiseks uurib OLAF kõrgema astme ametnike või institutsioonide, organite ja asutuste liikmete kohta esitatud kahtlustusi. Järelevalvekomitee leidis, et ahistamiskaebuste käsitlemine on kooskõlas OLAFi volitustega, sest see suurendab kõrgemate ametnikega seotud juhtumite erapooletust. Institutsioonide, organite ja asutuste sisejuurdlused ei pruugi olla objektiivsed või ei ole nendeks piisavalt ressursse ning need võivad kujutada endast maineriske.

([8]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2025 „*OLAFi sisejuurdlused, mis käsitlevad ahistamist ELi institutsioonides, organites ja asutustes*“.
([9]) Järelevalvekomitee arvamus 2/2025 „*OLAFi 2026. aasta esialgne eelarveprojekt*“.
([10]) Kõik vastuvõetud arvamused ja aastaaruanded, millele on käesolevas dokumendis osutatud, on kättesaadavad järelevalvekomitee veebilehel: Opinions and reports - Supervisory Committee of OLAF - European Union.
([11]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2026, *mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele OLAFi määruse kohaldamise ja mõju kohta*.
([12]) Kohtuotsus, Üldkohus, 6. juuni 2019, *Dalli* vs. *komisjon*, T-399/17, ECLI:EU:T:2019:384, mida kinnitati Euroopa Kohtu 25. veebruari 2021. aasta kohtuotsusega *Dalli* vs. *komisjon*, C-615/19P, ECLI:EU:C:2021:133. Selles teedrajavas otsuses analüüsis kohus üksikasjalikult OLAFi volitusi viia läbi sisejuurdlusi, mis ei mõjuta ELi finantshuve. Otsuse punktis 62 on esitatud kohtu järeldus, et „mõju puudumine liidu finantshuvidele ei mõjuta OLAFi võimalust algatada juurdlus“.

14. Enamik institutsioone, organeid ja asutusi tegi OLAFiga koostööd, kuid kahe juhtumi puhul tekkis vastuseis, mis aeglustas juurdlust. Järelevalvekomitee pidas oluliseks ka seda, et kui OLAF algatab juurdluse, siis peavad institutsioonid, organid ja asutused tegema täielikku koostööd ja vältima paralleelseid uurimisi, sest muidu rikutakse kohaldatavat õigusraamistikku ja kahjustatakse OLAFi sõltumatust.

2.2. ***Arvamus 2/2025 OLAFi 2026. aasta esialgse eelarveprojekti kohta***

15. Järelevalvekomitee võtab igal aastal vastu arvamuse OLAFi esialgse eelarveprojekti kohta, andmaks ELi institutsioonidele kindluse, et eelarveprojektis on arvesse võetud OLAFi sõltumatust juurdlusülesannete täitmisel. Eelkõige analüüsitakse järelevalvekomitee arvamuses, kas OLAFil on piisavad rahalised vahendid ja inimressursid, et tõhustada võitlust pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ning tulemuslikult täita talle määratud ülesandeid.

16. 2. juunil 2025 avaldas järelevalvekomitee OLAFi 2026. aasta esialgse eelarveprojekti kohta arvamuse 2/2025. Arvamuses märgiti, et OLAFi esialgne eelarve suurenes 2025. aasta eelarvega võrreldes 3,8 %. Teatavate eelarveridade kavandatud suurendamine oli nõuetekohaselt põhjendatud ja kooskõlas komisjoni suunistega OLAFi 2026. aasta eelarveprojekti koostamise kohta.

17. Personalikulud olid peamine kulutegur ja need moodustasid üle 72 % kogueelarvest. Järelevalvekomitee märkis, et OLAFi 2026. aasta ametikohtade loetelus oli eelmise aastaga võrreldes 6 ametikoha vähem ehk 310 ametikohta. Väiksem arv tulenes lineaarsest panustamismudelist, mis kehtestati kõigile komisjoni talitustele, et ametikohti saaks edaspidi prioriteetsetesse valdkondadesse ümber paigutada. Võttes arvesse seda loetelus sisalduvate ametikohtade arvu vähendamist ja asjaolu, et OLAF peab alates 2018. aastast vabastama kokku 47 ametikohta, rõhutas järelevalvekomitee, et OLAFi inimressursside edasist vähendamist tuleks tähelepanelikult hinnata.

18. OLAFi eelarverea „lähetus- ja esinduskulud“ kohta märkis järelevalvekomitee, et see jääb 2025. aasta tasemele, millega suures osas säilitatakse OLAFi oluline suutlikkus teha juurdluste raames kohapealseid kontrolle nii ELis kui ka väljaspool ELi.

19. OLAFi „info- ja kommunikatsioonitehnoloogia“ eelarvet suurendati 100 000 euro võrra, mis tähendab 1,76 % kasvu võrreldes 2025. aasta tasemega. Järelevalvekomitee märkis, et suurenemine katab peamiselt ümberkorraldusprotsessidega seotud kulud.

20. Järelevalvekomitee juhtis tähelepanu sellele, et oluliseks põhimõtteks on OLAFi eelarve omavahel seotud struktuur, mis võimaldab OLAFil teha ametisiseseid ümberpaigutusi eri eelarveridade vahel, ilma et selleks oleks vaja ELi eelarvepädevalt institutsioonilt taotleda luba. See on võimaldanud OLAFil reageerida ettenägematutele sündmustele ja probleemidele ning hallata oma eelarvet suurema paindlikkusega kui ükski teine komisjoni peadirektoraat. Järelevalvekomitee on eelarve haldamisel alati pooldanud OLAFi autonoomiat kui OLAFi sõltumatuse täiendavat (eelarvelist) tagatist.

21. Samas rõhutas järelevalvekomitee selle olulisust, et OLAF haldaks alati oma eelarvet viisil, mis järgib võimalikult suures ulatuses finantsmääruse ([13]) artiklites 6–38 sätestatud ja ELi üldeelarve suhtes kohaldatavaid üldisi eelarvepõhimõtteid, sealhulgas läbipaistvuse ja sihtotstarbelisuse põhimõtet.

22. Järelevalvekomitee jõudis järeldusele, et OLAFi 2026. aasta esialgne eelarveprojekt on kooskõlas komisjoni eelarveettepanekutega komisjoni 2026. aasta eelarveprojekti koostamiseks. Kuid järelevalvekomitee tõi esile ka selle, kui oluline on tagada, et OLAF säilitaks oma kohustuste täitmiseks piisava töötajate arvu ning et inimressursid vastaksid OLAFi tegevusvajadustele. Lõpuks juhiti tähelepanu vajadusele teha täiendavaid investeeringuid IT-taristusse ja eksperditeadmistesse, et edaspidi saaks välja töötada ja kasutusele võtta tehisintellekti vahendeid, mis on olulised pettuste avastamiseks ja ennetamiseks.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

2.3. ***Arvamuse eelnõu, mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele OLAFi määruse kohta***

23. OLAFi määruse artikli 19 lõikega 1 on komisjonile antud ülesanne viia läbi OLAFi määruse „kohaldamise ja mõju“ täielik hindamine, „eelkõige [OLAFi] ja EPPO koostöö tulemuslikkuse ja tõhususe kohta“. Artikli 19 lõikega 1 kohustatakse järelevalvekomiteed eraldi esitama sõltumatu arvamuse, mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele.

24. 2024. aasta aprillis teatas OLAFi peadirektor järelevalvekomiteele, et OLAF kui pettustevastase poliitika väljatöötamise eest vastutav komisjoni talitus on alustanud OLAFi määruse hindamist. Sellega seoses paluti järelevalvekomiteel esitada oma arvamus.

25. Järelevalvekomitee kiitis oma arvamuse eelnõu heaks 2025. aasta detsembris ja võttis selle ametlikult vastu 2026. aasta jaanuaris ([14]).

26. Järelevalvekomitee hindas oma arvamuses põhjalikult ja sõltumatult OLAFi määruse kohaldamist ja mõju, tuginedes oma ainulaadsele järelevalvekogemusele. Esiteks tugines järelevalvekomitee ametlikele arvamustele, tõenditel põhinevatele järeldustele ja soovitustele, mille ta oli varem sõnastanud. Teiseks esitas ta OLAFi esitatud otseste tõendite või teisese teabe põhjal seisukohti ja ettepanekuid, mida ei ole OLAFile ametlikult veel esitatud.

27. Kõigepealt analüüsis ja hindas järelevalvekomitee peamisi muudatusi, mis tehti OLAFi määrusesse i) määrusega 2016/2030, millega parandati järelevalvekomitee sõltumatust ja toimimist, andes selle sekretariaadi ülesanded komisjonile ([15]) ning ii) määrusega 2020/2223 ([16]), millega viidi OLAFi tegevus kooskõlla EPPO tegevusega ning tehti olulisi täiustusi menetlustes ja tegevuses. Seejärel vaatles järelevalvekomitee OLAFi määrust tervikuna ja tegi tähelepanekuid nii 2016. ja 2020. aasta muudatustega kehtestatud sätete kohta kui ka määruse nende aspektide kohta, mida need muudatused ei hõlmanud. Kui järelevalvekomitee leidis praeguses muudetud OLAFi määruses nõrkusi ja puudusi, siis esitas ta konkreetsed ettepanekud asjaomaste sätete parandamiseks ja täpsustamiseks.

28. Analüüs ajendas järelevalvekomiteed tegema ettepanekuid mitme sätte kohta, pidades silmas nende võimalikku läbivaatamist pärast hindamist. Need ettepanekud jagati nelja teemavaldkonda. Esiteks käsitleti OLAFi juurdluste piire, hõlmates tavaliselt juurdluse algetapil tekkivaid probleeme ([17]). Teiseks tegeldi mõnede oluliste OLAFi juurdluste korraldamist iseloomustavate aspektidega alates menetluslikest tagatistest kuni OLAFi ja EPPO koostööni ([18]). Kolmandaks esitati tähelepanekud ja ettepanekud OLAFi aruande õigusjõu ja järelmeetmete kohta ([19]). Neljandaks tehti märkusi ja ettepanekuid järelevalvekomitee toimimise kohta ([20]).

29. **OLAFi juurdluste piiride** küsimuses tuletas järelevalvekomitee meelde OLAFi volituste ulatuse selgitamise ajakohasust, võttes arvesse teedrajavat *Dalli* kohtuotsust. Järelevalvekomitee sõnul on OLAFil kehtiva õigusraamistiku alusel, nagu seda on tõlgendatud asjakohases kohtupraktikas, õigus uurida mitte ainult ELi finantshuvide kaitsega seotud küsimusi, vaid ka finantshuvide kaitsest laiemaid küsimusi ([21]). Peale selle pöörati

([14]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2026, *mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele OLAFi määruse kohaldamise ja mõju kohta*.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL, Euratom) 2016/2030, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelevalvekomitee sekretariaadi osas, (ELT L 317, 23.11.2016, lk 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/2030/oj).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2223, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 seoses Euroopa Prokuratuuriga tehtava koostöö ja Euroopa Pettustevastase Ameti juurdluste tulemuslikkusega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 49, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2223/oj).

([17]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2026, peatükk 3.1.

([18]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2026, peatükk 3.2.

([19]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2026, peatükk 3.3.

([20]) Järelevalvekomitee arvamus 1/2026, peatükk 3.4.

([21]) Järelevalvekomitee oli seda seisukohta juba väljendanud oma arvamustes 4/2024 ja 1/2025.

arvamuses suurt tähelepanu võimalusele laiendada OLAFi volitusi ka muudele valdkondadele, võttes arvesse OLAFi eksperditeadmiste üha suuremat tunnustamist ning lisaväärtust keerukate, mitut jurisdiktsiooni hõlmavate juhtumite lahendamisel. Sellest lähtudes märkis järelevalvekomitee, et kaaluda tuleks võimalust võtta määruses taas kasutusele OLAFi juurdluste eelistamise struktureeritud süsteem. Järelevalvekomitee rõhutas ka OLAFi tegevuse sõltumatuse säilitamise olulisust, eelkõige seoses OLAFi peadirektori volituste selgelt kindlaksmääratud delegeerimiskorraga. Lisaks sellele tõi järelevalvekomitee esile, et oluline on määruses esitada selged määratlused selliste mõistete puhul nagu „piisav kahtlus“ ja OLAFi määruse muudetud versiooni artiklisse 5 (*„Juurdluse algatamine“*) lisada mõiste „juurdluse ulatus“ määratlus.

30. **OLAFi juurdluste läbiviimise** mitmetahulise küsimuse kohta tegi järelevalvekomitee mitu märkust. Muu hulgas tegi järelevalvekomitee ettepaneku, et OLAFi määruses väljendataks selgelt, et juurdlused tuleks lõpetada „mõistliku aja jooksul“ ning et üle 24 kuu kestvate juhtumite puhul peaks OLAFi peadirektor tegema ametliku otsuse edasise tegevuse kohta. Samuti tegi järelevalvekomitee ettepaneku vaadata läbi säte, mille kohaselt läbivaatamismeeskonna arvamus juurdluse lõpetamise kohta „lisatakse juurdluse lõpparuandele“, et tagada selle jäämine sisedokumendiks, mille järeldused edastatakse välistele adressaatidele ainult siis, kui see on vajalik. OLAFi ja EPPO koostöö kohta leidis järelevalvekomitee, et rohkem juhiseid artikli 12c lõikes 3 kasutatud mõiste „ilmselgelt põhjendamatud väited“ kohta annaksid suurema selguse, mis aitaks kaasa kahe asutuse järjepidevamale koostööle. Menetluslike tagatiste kohta tegi järelevalvekomitee ettepanekuid, mille eesmärk on kõrvaldada sise- ja välisjuurdlustega seotud isikute tarbetu erinev kohtlemine ning tagada OLAFi määruses juba sätestatud menetluslike tagatiste kasulik mõju.

31. Järelevalvekomitee käsitles ka keskset ja kaua arutatud küsimust **OLAFi soovituste õigusjõu ja järelmeetmete kohta**. Sellega seoses tunnistas järelevalvekomitee, et kuigi OLAFi väljaantavate dokumentide üldise õigusjõu muutmine tähendaks keerulisi arutelusid, võiks kaaluda OLAFi suuremat kaasamist rahaliste vahendite tagasinõudmisse, pöörates eriti tähelepanu finantssoovitustele. Samuti soovitas järelevalvekomitee tõhustada praegu OLAFi määruse artiklis 11 sätestatud mehhanisme, et viia õiguslik alus kooskõlla olemasoleva järelevalve- ja aruandluskorraga. Järelmeetmete määra edasiseks suurendamiseks tegi järelevalvekomitee muu hulgas ettepaneku laiendada pettustevastase võitluse koordineerimistalituse (AFCOS) kohustusi, et need hõlmaksid OLAFi soovituste järelmeetmeid.

32. Peale selle sisaldas arvamus teatavaid soovitusi **järelevalvekomitee enda toimimise** kohta. Järelevalvekomitee tegi ettepaneku selgitada OLAFi määruse artiklit 15, et kaitsta järelevalvekomitee sõltumatut ja erapooletut toimimist, ja ettepaneku näha määruses ette otsene elektrooniline juurdepääs OLAFi juhtumite haldamise süsteemi asjakohastele osadele. Samuti soovitas järelevalvekomitee väiksemaid seadusandlikke muudatusi, et tagada vajalik vastastikune täiendavus menetluslike tagatiste kontrolöri ja järelevalvekomitee vahel, kui hinnatakse OLAFi vastavust menetluslikele tagatistele.

2.4. *Järelevalve OLAFi kohustuse üle teatada EPPO-le kuritegudest*

33. Praeguse õigusraamistiku kohaselt on OLAFil ja EPPO-l ELi finantshuvide kaitsmisel täiendav roll. Eelkõige on OLAFi määruse muudetud versioonis ette nähtud, et EPPO ja OLAF peaksid looma ja säilitama tihedad koostöösuhted, et tagada vastavate volituste vastastikune täiendavus ja tegevuse koordineerimine. OLAFi määruse muudetud versiooni kohaselt peaksid „[OLAFi] ja EPPO vahelised suhted [---] aitama tagada kõigi liidu finantshuvide kaitsmise võimaluste kasutamise“ ([22]).

34. Järelevalvekomitee on järjekindlalt väljendanud suurt huvi saada ülevaade, kuidas Euroopa Prokuratuuri määrusega kehtestatud uus õigusraamistik ja muudetud OLAFi määrus on mõjutanud OLAFi juurdlustoiminguid ning üldisemalt seda, kuidas OLAFi koostöö EPPOga on praktikas saavutatakse. Järelevalvekomitee leiab, et kahe asutuse koostöömehhanismide nõuetekohane rakendamine on OLAFi tegevuse sõltumatuse ja hea toimimise oluline osa. Seda arvestades peab järelevalvekomitee nende koostöö järelevalvet ka oma kohustuste ja tööprogrammi oluliseks osaks.

([22]) Määruse 2020/2223 põhjendus 4.

35. Seda prioriteeti arvesse võttes esitas järelevalvekomitee 2024. aasta veebruaris oma esimese spetsiaalse arvamuse OLAFi läbiviidavate täiendavate juurdluste kohta ([23]). Oma järeldustes tunnustas järelevalvekomitee EPPOt ja OLAFit nende konstruktiivse osalemise eest selle mehhanismi toimivaks muutmisel. Võttes arvesse täiendavate juurdluste muutuvat laadi, jätkas järelevalvekomitee OLAFi poolt 2024. aasta jooksul läbiviidud täiendavate juurdluste ja oma soovituste rakendamise jälgimist ([24]).

36. 2025. aastal keskendus järelevalvekomitee veel ühele koostööraamistiku kriitilisele aspektile, nimelt OLAFi kohustusele teatada EPPO-le kuriteokahtlusest. Sellel kohustusel, nagu ka OLAFi kohustusel lõpetada EPPO pädevusse kuuluva juhtumi uurimine või seda täiendada, on otsene mõju OLAFi juurdlusülesannetele. Selle teatamiskohustuse täitmise jälgimisega tahab järelevalvekomitee suurendada OLAFi juurdluste sõltumatust. Analüüsi eesmärk oli kontrollida järgmisi aspekte: i) viis, kuidas OLAF kogub, kasutab ja analüüsib kogu asjakohast teavet, enne kui otsustab, kas teatada juhtumist EPPO-le; ii) et ükski väline sekkumine ei mõjuta OLAFi juurdlusülesannete täitmist; iii) et OLAFi otsused tehakse erapooletult ja põhjendamatu viivituseta ning iv) et OLAFi tegevus on kohaldatava õigusraamistikuga täielikult kooskõlas.

37. Sellest lähtudes ja vastavalt OLAFi määruse artikli 15 lõike 1 viimasele taandele ning OLAFi ja järelevalvekomitee omavahelise töökorra ([25]) artiklitele 12 ja 13 oli järelevalvekomiteel juurdepääs i) EPPO pädevuse tõttu tagasi lükatud 25 juhtumist koosnevale valimile; ii) 9 lõpetatud juhtumile, mis algselt edastati EPPO-le, kuid mida EPPO üle ei võtnud, ning iii) 14 juhtumile, mis lõpetati EPPO pädevuse tõttu. Järelevalvekomitee valis välja ja analüüsis ka järgmist: iv) 20 lõpetatud juurdlusest koosnev valim, millest ei teatatud EPPO-le järgmiste kriteeriumide alusel: a) juhtumid, mille puhul EPPO küsis juhtumiga seotud teavet pärast OLAFi juurdluse lõpetamist; b) juhtumid, mis käsitlesid taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud küsimusi, ning c) juhtumid, mis tagavad kõigi juurdlusüksuste piisava esindatuse, nii et hindamine hõlmas vähemalt kahte juhtumit igast OLAFi juurdlusüksusest.

38. Järelevalvekomitee analüüsi praegu tehakse. Selle töö tulemused koos kõigi sellest tulenevate soovitustega esitatakse spetsiaalses arvamuses, mille järelevalvekomitee kavatseb vastu võtta 2026. aasta esimesel poolel.

2.5. *OLAFi juurdluste kestuse jälgimine*

39. OLAFi määruse artikli 7 lõige 8 ja artikli 15 lõige 1 on järelevalvekomitee jaoks õiguslik alus üle 12 kuu kestvate juurdluste analüüsimiseks, et tagada OLAFi juurdluste katkestusteta läbiviimine sellise ajavahemiku vältel, mis on proportsionaalne nende asjaolude ja keerukusega.

40. Jälgides korrapäraselt OLAFi juurdluste kestust ja põhjendamatute viivituste põhjuseid, püüab järelevalvekomitee kindlaks teha, et ei toimu mingit ametivälist ega ametisisest sekkumist juurdluse erapooletusse läbiviimisse. Põhjendamatult pikal juurdlusel võivad olla rasked negatiivsed tagajärjed i) asjaomase isiku (asjaomaste isikute) menetlusõigustele ja/või ii) juurdluse järelmeetmete võtmisele. Peale selle kontrollib järelevalvekomitee juurdluste kestust jälgides, et OLAFile eraldatud inimressursse ja rahalisi vahendeid on kasutatud tõhusalt.

([23]) Arvamus 1/2024 „*OLAFi ja Euroopa Prokuratuuri täiendavad juurdlused*“.
([24]) Vt järelevalvekomitee 2024. aasta tegevusaruanne, punkt 2.1.
([25]) Vastavalt OLAFi ja järelevalvekomitee omavahelisele töökorrale, mis allkirjastati 21. oktoobril 2021, annab OLAF järelevalvekomiteele otsese juurdepääsu õiguse oma juhtumite haldamise süsteemi osadele, et järelevalvekomitee saaks teha määruse 883/2013 kohast järelevalvet. Töökorra artiklites 12 ja 13 on esitatud selle juurdepääsu põhimõtted.

41. Järelevalvekomitee peab juurdluste kestust OLAFi tegevuse tõhususe oluliseks näitajaks ja on aastate jooksul pööranud sellele teemale eriti suurt tähelepanu. Oma eelmises arvamuses ([26]) tegi järelevalvekomitee kindlaks teatavad puudused, mille tõttu esitati OLAFi peadirektorile mitu soovitust.

42. Oma arvamuses 3/2024 juurdlusmenetlusi käsitlevate uute suuniste eelnõu kohta ([27]) tunnustas järelevalvekomitee OLAFi edusamme juurdluste kestuse haldamisel. Järelevalvekomitee toonitas ka seda, et juurdlusmenetluste suunistes on oluline anda uurijatele selgeid juhiseid põhjendamatute tegevuseta perioodide vältimiseks juurdluse ajal ja ebaproportsionaalselt kaua kestvate juurdluste probleemi lahendamiseks. Järelevalvekomitee märgib, et OLAF võttis neid märkusi arvesse ja teatavas osas rakendas järelevalvekomitee soovitusi juurdlusmenetluste suuniste lõplikus versioonis, mis jõustus 1. jaanuaril 2026 ([28]).

43. Eelkõige on juurdlusmenetluste suunistes rakendatud või võimalikult suures ulatuses rakendatud paljusid järelevalvekomitee soovitusi, mis käsitlevad OLAFi juurdluste kestust ([29]), juurdlustega seotud otsustusprotsessi ([30]), juurdluste määratlust ja muudatusi juurdluste ulatuses ([31]), valikuetappi ([32]), juurdlusaluste isikute õigusi ([33]), telefonivestluste salvestamise terminoloogiat ([34]), juurdluste liigitust ([35]) ning ametisisese nõustamise ja kontrollimise korda ([36]). Järelevalvekomitee tunnustab ka juurdlusmenetluse suuniste uut nõuet töökavade kohta, mis tuleb koostada juurdluse alguses ja mida tuleb vajaduse korral ajakohastada ning mis peavad osutama lahendustele ja meetmetele probleemide lahendamiseks ([37]).

44. Nagu igal aastal, sai järelevalvekomitee aruandeperioodil OLAFilt teavet juurdluste kohta, mis kestsid üle 12 kuu. Selleks et paremini mõista, kuidas OLAF haldas oma juurdluste kestust ja kuidas ta järgis proportsionaalsuse üldpõhimõtet, võttes arvesse ka varem esitatud soovitusi, viis järelevalvekomitee läbi hindamise, milles keskenduti üle 36 kuu kestnud juurdlustele (vt punkt 2.5.2).

2.5.1. *2025. aastal järelevalvekomiteele esitatud aruanded üle 12 kuu kestnud juurdluste kohta*

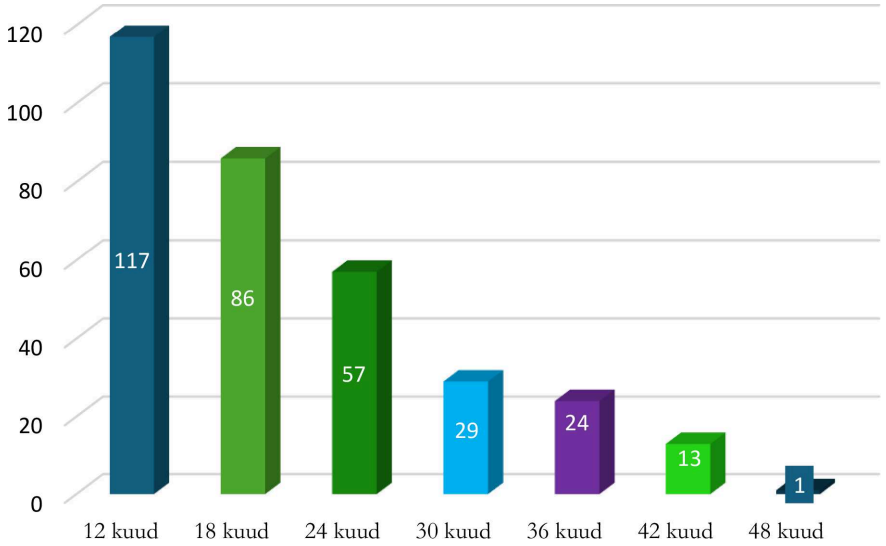
45. OLAFi määruse artikli 7 lõikes 8 ([38]) on sätestatud, et kui juurdlust ei saa lõpetada 12 kuu jooksul alates selle algatamisest, esitab peadirektor selle 12-kuulise tähtaja lõpuks ja seejärel iga kuue kuu tagant järelevalvekomiteele teatise. Nendes aruannetes esitab OLAFi peadirektor põhjused, miks juurdlus on pooleli, ja vajaduse korral ([39]) parandusmeetmed, mida tuleb võtta juurdluse kiirendamiseks, ning juurdluse lõpuleviimise eeldatava ajakava.

([26]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021 *„2019. aastal üle 36 kuu kestnud OLAFi juurdluste analüüs“*.
([27]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024 *„OLAFi juurdlusmenetluste suunised“*.
([28]) Täpsem teave on esitatud punktis 2.6 *„Jälgimine, kuidas OLAF on järelevalvekomitee soovitusi rakendanud“*.
([29]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.1 vii ja viii.
([30]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.2 i, ii, iii, vii ja viii.
([31]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.3 i ja iv.
([32]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.4 i ja vi.
([33]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.5 iii ja iv.
([34]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitus I.6.
([35]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.7 i ja ii.
([36]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.8 i ja ii.
([37]) Järelevalvekomitee arvamus 3/2024, soovitused I.1 vi ja I.9.
([38]) Määruse 883/2013 artikli 7 lõikes 8 on sätestatud: „Kui juurdlust ei saa lõpetada 12 kuu jooksul alates selle algatamisest, esitab peadirektor selle kaheteistkuulise tähtaja lõpuks ja seejärel iga kuue kuu tagant järelevalvekomiteele teatise, milles on märgitud juurdluse jätkamise põhjused ning vajaduse korral ka parandusmeetmed, mida on kavas juurdluse kiirendamiseks võtta.“
([39]) Sõnad „vajaduse korral“ lisati OLAFi määruse artikli 7 lõikesse 8 määrusega 2020/2223.

46. 2025. aastal sai järelevalvekomitee OLAFilt 484 aruannet 327 poolelioleva juurdluse kohta, mis olid kestnud üle 12 kuu. Neist 49 % olid kestnud üle 24 kuu ja 16 % üle 36 kuu (joonis 1).

Joonis 1

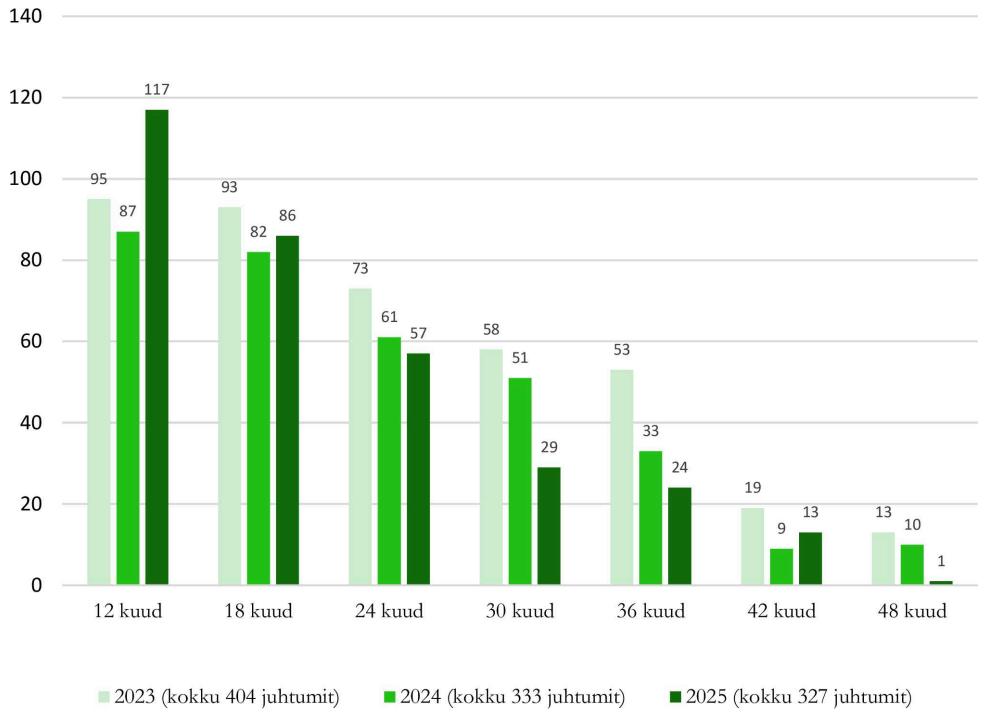
327 kaua kestnud üksikjuhtumit, millest teatati 2025. aastal

47. Nende arvude konteksti paigutamiseks on joonisel 2 esitatud võrdlev ülevaade viimase kolme aasta jooksul rohkem kui 12 kuud kestnud juurdluste arvu kohta. See näitab OLAFi peadirektori teatatud kaua kestnud juhtumite koguarvu järkjärgulist vähenemist 404 juhtumilt 2023. aastal 333 juhtumile 2024. aastal ja 327 juhtumile 2025. aastal. Selle suundumuse kohaselt on pikaleveninud juurdluste keskmine kestus lühenenud, mis näitab, et nende juhtumite OLAFis käsitlemise tähtajalisus on mõnevõrra paranenud. Seda näitavad näiteks üle 48 kuu kestnud juurdlustega seotud arvud. 2023. aastal oli selliseid juurdlusi 13 ja 2024. aastal 10. 2025. aasta järelevalve käigus tegi järelevalvekomitee kindlaks ainult ühe sellise juhtumi.

Joonis 2

Muutused aastatel 2023–2025 teatatud pikaleveninud üksikjuhtumites

2.5.2. *Üle 36 kuu kestnud OLAFi juurdlused 2025. aastal*

48. 2025. aastal jälgis järelevalvekomitee regulaarselt OLAFi juurdluste kestust, keskendudes eelkõige üle 36 kuu kestnud juurdlustele. Aasta jooksul läbis järelevalve kolm etappi. Esiteks analüüsis järelevalvekomitee juhtumeid, mis olid ajavahemikuks 1. jaanuarist kuni 30. juunini 2025 kestnud üle 36 kuu (19 juhtumit). Seejärel vaatas järelevalvekomitee läbi uued juhtumid, mis olid ajavahemikuks 1. juulist kuni 30. septembrini 2025 kestnud üle 36 kuu (7 uut juhtumit). Ajavahemikul 1. oktoobrist 2025 kuni 31. detsembrini 2025 vaatas järelevalvekomitee läbi viimase osa juhtumitest, mille kestus ületas 36 kuud (7 uut juhtumit). Selles viimases etapis vaatles järelevalvekomitee ka kõigi 33 juhtumi edenemist, sealhulgas aasta alguses esimesel ja teisel etapil analüüsitud 26 juhtumi ajakohastatud teavet. Kõigis kolmes etapis analüüsis järelevalvekomitee ainult neid teatatud juhtumeid, mis olid veel pooleli ([40]).

49. Vastavalt OLAFi ja järelevalvekomitee omavahelise töökorra artiklile 10 sai järelevalvekomitee juurdepääsu eespool nimetatud 33 juurdluse toimikutele. 2025. aasta detsembri lõpuks oli OLAF lõpetanud 22 juhtumit ([41]), kuid 11 juhtumi juurdlus oli veel pooleli ([42]).

50. Järelevalvekomitee saatis ka teabenõuded, et saada igast analüüsitud juhtumist põhjalik ülevaade. Lõppjärelduste tegemisel võttis järelevalvekomitee nõuetekohaselt arvesse OLAFi esitatud märkusi.

51. Läbivaatamise käigus vaatles järelevalvekomitee järgmisi näitajaid.

Juurdlustoimingute järjepidevus. Juurdlustoimingute järjepidevust kontrolliti iga juhtumi kogu kestuse jooksul hoolikalt. Järelevalvekomitee kontrollis OLAFi 12 kuu aruannetes esitatud põhjendusi juhtumite toimikute alusel ja analüüsis toimingute järjepidevust aruandeperioodide vahel. Väljakujunenud tava kohaselt pööras järelevalvekomitee eriti tähelepanu ka katkestustele juurdlustoimingutes. Enam kui kolmekuulisi katkestusi käsitati ohumärkidena ja enam kui kuuekuuliste katkestuste põhjuseks peeti, et juhtumit uuriv töörühm on kokku puutunud suurte takistustega, millel on või võib olla märkimisväärne mõju juurdluse kogukestusele. Toimikutest otsiti (kas sõnaselgelt väljendatud või muul viisil järeldatavaid) põhjendusi ([43]). Samuti keskendus järelevalvekomitee OLAFi läbivaatamismeeskonna hinnangule juurdluste järjepidevuse kohta ([44]).

Juurdluse kavandamine ja tegevusprioriteetide seadmine. Järelevalvekomitee vaatas läbi OLAFi juurdluste kestuse haldamise sisekorra, pöörates eriti tähelepanu kavandamisele ja tegevusprioriteetide seadmisele. Järelevalvekomitee hindas, kas kõigis OLAFi üksustes kasutati järjepidevat ja ühtset lähenemisviisi ([45]). Samuti uuris järelevalvekomitee, kas OLAFi juhtkond on seadnud tegevusprioriteediks üle 36 kuu kestnud juurdlused, et kiirendada nende lõpuleviimist ([46]).

Proportsionaalsus ja tulemuslikkus. Järelevalvekomitee viis läbi ka iga juurdluse kestuse proportsionaalsuse esialgse hindamise, et teha kindlaks, kas juurdluse kestus oli juhtumi asjaoludega põhjendatud. Lisaks sellele hindas järelevalvekomitee, kas kavandatud parandusmeetmed olid juurdluse lõpetamata jätmise põhjuste kõrvaldamiseks mõttekad ja sobivad.

52. Järelevalvekomitee 2025. aastal tehtud analüüsi kokkuvõte on esitatud allpool.

([40]) Kokku teatati üle 36 kuu kestnud juurdlustest 38 juhtumi kohta. Juhtumeid, millest järelevalvekomiteele teatati, kuid mis lõpetati enne analüüsimist, ei võetud arvesse ja neid oli 5.

([41]) [Konfidentsiaalne].

([42]) [Konfidentsiaalne].

([43]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, soovitus 1b.

([44]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, soovitus 2. Muudetud OLAFi määruse artikli 17 lõikega 7 ettenähtud ametisisene nõustamis- ja kontrollisüsteem tagab kogu OLAFi juurdluse ajal i) OLAFi tegevuse vastavuse seaduslikkuse, vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele; ii) menetluslike tagatiste ja põhiõiguste austamine ning iii) ELi ja liikmesriigi õiguse täpne kohaldamine. See sõltumatu ametisisene õiguspärasuse ja kontrolli mehhanism on praegu ülesandeks tehtud OLAFi õiguseekspertide rühmale (edaspidi „läbivaatamismeeskond“).

([45]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, soovitus 3.

([46]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, soovitus 4c.

Aruandlus

53. Järelevalvekomitee märkis, et OLAF põhjendas juurdluse kestust kõige sagedamini „juhtumi keerukusega“ (70 % juhtudest). Juurdluse läbiviimine võib iga juhtumi puhul olla keerukas erineval põhjusel, sõltudes juurdluse sisust ja konkreetsetest asjaoludest. OLAF peab juhtumit keerukaks tavaliselt siis, kui dokumente on palju ja neid on nende vormingu, mahu ja keele tõttu raske kontrollida. Keerukus tuuakse põhjuseks ka siis, kui tekivad jurisdiktsioonidevahelised raskused ja uudsed õiguslikud probleemid, kui juhtum hõlmab või võib hõlmata mitut isikut ([47]) ja/või riiki ning kui juurdlus on laiaulatuslik või kui tehinguid on raske analüüsida.

54. Muud põhjused, mida OLAF on kestuse põhjendamiseks nimetanud, on sisemised (nt personaliprobleemid, nagu juhtiva uurija pikaajaline äraolemine või juurdlusmeeskonna ümberkorraldamine) või OLAFist sõltumatud välised asjaolud (nt raskused sidusrühmadega koostöö tegemisel, ELi institutsioonidelt, liikmesriikide ametiasutustelt või muudelt sidusrühmadelt vastuse ootamine või COVID-19 pandeemia mõju ([48])).

55. OLAFi ja EPPO omavaheliste täiendavate juurdluste arvu suurenemine oli veel üks põhjus, mis mõjutas juurdluste kestust. Kolmandik vaadeldud juhtumitest ([49]) olid kas täiendavad juurdlused või juhtumid, mille puhul tehti kindlaks, et see võib kuuluda EPPO pädevusse, kusjuures kõik need juhtumid peatati EPPO-lt vastuse ootamise ajaks. Juurdlustoimingud peatati peamiselt kas i) vajaduse tõttu oodata ära EPPO otsus algatada oma kriminaaljuurdlus OLAFi koostatud EPPO kuriteoteate alusel või ii) juhtudel, kui algatati EPPO juurdlus ja OLAF pidas seda asjakohaseks, vajaduse tõttu oodata ära, kuni EPPO annab OLAFile nõusoleku täiendava juurdluse läbiviimiseks.

56. Järelevalvekomitee hindas OLAFi 12 kuu aruannete sisu iga juhtumi toimikus olevate kõigi andmete alusel ega leidnud lahknevusi. Üldiselt leiab järelevalvekomitee, et talle esitatavate aruannete vorm annab juhtumist usaldusväärse ülevaate, tingimusel et see on õigesti täidetud. Oluline on aruandes sisalduvat teavet iga kuue kuu järel ajakohastada, pöörates eriti tähelepanu aruandeperioodil võetud parandusmeetmetele ja nende tulemuslikkusele. Järelevalvekomitee on juba esile toonud ([50]), et juurdluse lõpetamine 12 kuu aruande koostamise ajal ei vabasta OLAFit kohustusest teavitada järelevalvekomiteed juurdluse käigus võetud parandusmeetmetest.

Juurdluste järjepidevus

a. *Juurdlustoimingute katkestused*

57. Järelevalvekomitee uuris hoolikalt juurdlustoimingute intensiivsust iga juhtumi kestuse vältel ja leidis, et suurema osa analüüsitud juhtumite (27 juhtumit) ([51]) puhul esines tegevuseta perioode. Juhtumi menetlemise jooksul oli enamasti mitu tegevuseta perioodi. 27 juhtumi puhul leidis järelevalvekomitee katkestusi, mis kestsid 3–8 kuud ([52]). 6 juhtumi puhul kestsid katkestused 9–15 kuud ([53]). Erinevalt 2024. aastast ei leidnud järelevalvekomitee veelgi pikemaid tegevuseta perioode (2024. aastal esines neljal juhul katkestusi, mis kestsid rohkem kui 16 kuud).

58. Järelevalvekomitee saab aru ja on järjekindlalt märkinud, et kestuse analüüs ei saa põhineda üksnes juurdlustoimingute katkestuste arvul ja kestusel ning et mis tahes analüüsis tuleb arvesse võtta kogu juurdluse toimikut ning OLAFi määruse artikli 7 lõike 5 kohaselt iga juhtumi konkreetseid asjaolusid ja keerukust.

([47]) Analüüsitud juhtumid olid seotud erinevate füüsiliste ja juriidiliste isikutega, kelle arv oli vahemikus 1–29.
([48]) See on põhjenduseks 2021. aastal või 2022. aasta esimeses kvartalis algatatud juhtumite korral.
([49]) [Konfidentsiaalne].
([50]) Vt järelevalvekomitee arvamus 5/2021, punktid 38 ja 39.
([51]) Lühiduse huvides ei määratud viiel juhul [konfidentsiaalne] tegevuseta perioode.
([52]) [Konfidentsiaalne].
([53]) [Konfidentsiaalne].

59. Järelevalvekomitee kordab ([54]),et tegevuseta perioodid tuleb nõuetekohaselt registreerida ja neid tuleb toimikus põhjendada ning et takistused või viivitused, mis juhtumiga tegeleval töörühmal juurdluse vältel tekivad, tuleks alati registreerida ja neid peaks OLAFi juhtumite haldamise süsteemis saama jälgida, näiteks toimikusse lisatud märkuse vormis. See võimaldaks OLAFi juhtkonnal selgelt jälgida juurdluse edenemist ning tagada vajalikul tasemel läbipaistvus ja vastutus.

60. Eelmises juurdluste kestuse analüüsis märkis järelevalvekomitee, et mõnel juhul ei olnud OLAF tegevuseta perioodide põhjuseid juhtumite haldamise süsteemis nõuetekohaselt registreerinud ([55]). 2024. aastal tehtud analüüs ([56]) näitas selles valdkonnas varasemaga võrreldes juba teatavat edasiminekut. 2025. aastal täheldas järelevalvekomitee samas suunas edenemist, sest mõnel juhul dokumenteeris OLAF enam kui kolmekuulised katkestused, nii et järelevalvekomitee sai analüüsida selliste tegevuseta perioodide põhjuseid. Ainult kahel juhul leidis järelevalvekomitee dokumenteerimata katkestusi, mille kohta OLAF ei suutnud esitada piisavaid selgitusi ([57]).

61. Sellega seoses kiidab järelevalvekomitee heaks põhimõtte dokumenteerida OLAFi andmeanalüüsi järkjärguline edenemine juhtumi toimiku märkustes ja registreerida kõik menetluslikud takistused, mis uurimisrühmal tekkisid. 2024. aastaga võrreldes täheldab järelevalvekomitee suunda paremuse poole, kuigi lähenemine on iga juhtumi puhul erinev.

62. Järelevalvekomitee soovib kutsuda juurdlusüksusi üles märkima juhtumite haldamise süsteemi ka isiklikul kohalolekul ja/või suuliselt tehtud juurdlustoimingud, nagu koosolekud, telefonivestlused või videokonverentsid (nt toimikusse lisatava märkusena), võttes arvesse juurdlustoimingu eesmärki ja peamist tulemust.

63. Peale selle märkis järelevalvekomitee, et kuigi enamikul juhtudel registreeris OLAF dokumendid õigeaegselt, esines mõnel juhul teatavaid viivitusi (nt sisestati juhtumite haldamise süsteemi e-kirjavahetus, mis toimus mõnda aega tagasi). Selline lähenemine ei vasta vajadusele tagada juhtumite haldamise süsteemi selgus ja läbipaistvus, mis omakorda on olulised juurdluste sujuvamaks läbiviimiseks, juhtimise jälgimiseks ja järelevalvekomitee järelevalveülesannete täitmiseks. Seepärast toonitab järelevalvekomitee, et on oluline kõik asjakohased dokumendid juhtumite haldamise süsteemi sisestada viivitamata ning kui see ei ole võimalik, siis esitada ja registreerida toimikus selgitus (e-kirjavahetus, toimikusse lisatav märkus jne).

b. *Läbivaatamismeeskonna arvamused*

64. Kõigi 22 lõpetatud juhtumi puhul analüüsis järelevalvekomitee ka arvamusi, mille läbivaatamismeeskond esitas enne juhtumi lõpetamist („arvamus lõpetamise kohta“). Järelevalvekomitee leidis, et läbivaatamismeeskonna analüüs juurdluste järjepidevuse kohta oli teataval määral ebaühtlane. Läbivaatamismeeskonna arvamuses osutati mõnel juhul tegevuseta perioodidele või juhtumi keerukusele, kuid ei esitatud selgitusi või täiendavaid üksikasju, mis toetaksid nende hinnangut. Teistel juhtudel märgiti arvamuses lihtsalt, et „[põhjendamatutest viivitustest] märke ei leitud“, kuigi toimiku sisust võis järeldada vastupidist.

65. Järelevalvekomitee kordab oma varem väljendatud seisukohta ([58]), et juurdluse lõpus tehtud hindamine on OLAFi tegevuse tõhususe järelevalve seisukohast väga oluline. Seepärast kinnitab järelevalvekomitee, et selleks, et arvamused juhtumite lõpetamise kohta oleksid sisukad ja täidaksid oma eesmärki ([59]), peaksid need sisaldama põhjendatud ja täielikku hinnangut juurdluse järjepidevuse kohta, sealhulgas järeldusi kestuse kohta.

([54]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, punkt 44.
([55]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, punktid 45 ja 46.
([56]) Järelevalvekomitee 2024. aasta aruanne, punkt 90.
([57]) [Konfidentsiaalne].
([58]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, soovitus 2 ja järelevalvekomitee 2024. aasta aruanne, punkt 94.
([59]) OLAFi määruse artikkel 17.

66. Järelevalvekomitee kutsub OLAFit üles leidma sobivat tasakaalu konfidentsiaalsuse tagamise ja õiguspärasuse tulemusliku kontrolli tagamise vahel. Selleks et toetada OLAFit selle küsimuse käsitlemisel, esitas järelevalvekomitee hiljuti seadusandlikud muudatusettepanekud, millega tagatakse, et läbivaatamismeeskonna arvamust lõpetamise kohta käsitletakse sisedokumendina ja vajaduse korral edastatakse välistele adressaatidele ainult selle järeldused ([60]). See suurendaks läbivaatamismeeskonna suutlikkust täita oma rolli, millega sõltumatu kaitsemeetmena antakse OLAFi peadirektorile usaldusväärne ja sisuline hinnang juurdlustoimingute seaduslikkuse, proportsionaalsuse ja menetlusliku terviklikkuse kohta. Kuid kuni OLAFi määruse muutmiseni loodab järelevalvekomitee, et OLAF võtab selles küsimuses järelmeetmeid, et täita läbivaatamismeeskonna töö eesmärki.

Juurdluse kavandamine ja tegevusprioriteetide seadmine

67. Nagu on ette nähtud juurdlusmenetluste suuniste hiljutise muudatusega, peavad juurdlusüksused „pärast juurdluse algatamist koostama selle töökava võimalikult kiiresti“ ([61]) ning töökavasid tuleb „regulaarselt ajakohastada“ ([62]). Peale selle on juurdlusmenetluste suunistes nüüd sõnaselgelt ette nähtud, et OLAFi kõrgema astme juht peab „jälgima töökavade rakendamist“ ([63]). Järelevalvekomitee väljendab heameelt selle täienduse üle ja tunnustab OLAFi peadirektori jõupingutusi arvamuse 5/2021 soovituse 3 rakendamisel.

68. Tehtud analüüsis selgitati välja, et 2025. aastal ei koostatud juurdluste esialgset töökava 30 % juhtumitest. Kuid liigutakse paranemise suunas, sest 2024. aastal oli see nii 60 % juhtumite puhul. Ülejäänud 70 % juhtumitest koostati 2025. aastal esialgne töökava ning 18 % juhtumitest esialgset töökava ka ajakohastati (võrreldes 5,77 % juhtumitega 2024. aastal). Paranesid enamiku selliste analüüsitud juurdluste tulemused (90 % juhtumitest), mis algatati pärast juurdlusmenetluste suuniste läbivaatamist 2021. aasta oktoobris ([64]). Järelevalvekomitee kinnitab oma seisukohta, et järjepidev lähenemisviis on OLAFi tegevuse jaoks kasulik ([65]). Juurdluse alguses koostatud ja vajaduse korral ajakohastatud töökavad annavad OLAFi juhtkonnale konkreetse vahendi juurdluste kestuse ja edenemise jälgimiseks ning personaliressursside optimaalseks kasutamiseks. Järelevalvekomitee usub, et juurdlusmenetluste suuniste artikli 33 lõikeid 1 ja 2 rakendatakse edaspidi järjepidevamalt.

69. Järelevalvekomitee analüüsi käigus selgus ka teatav ebajärjekindlus juhtumite tegevusprioriteetide määramisel. Ainult viis juurdlust, mis kestsid üle 36 kuu ([66]), määrati otseselt prioriteetseks. Samas näitas analüüs ka seda, et kuigi tegevusprioriteeti otseselt ei seatud, lõpetati 22 juhtumit varsti pärast seda, kui need olid kestnud üle 36 kuu. Järelevalvekomitee toonitab, et oluline on juurdluse prioriteetseks määramise otsused juhtumi toimikus registreerida ja kõik selliste otsuste hilisemad muudatused dokumenteerida.

70. Järelevalvekomitee analüüs nende juhtumite kohta, mis 2025. aastal kestsid enam kui 36 kuud, tõi esile mitu asjaolu. Esiteks vähenes nende juhtumite arv võrreldes 2024. aastaga (kui 327 juhtumist oli neid 2025. aastal 33 (10 %), siis 2024. aastal 333 juhtumist 44 (13 %)), nagu on näidatud joonisel 2 ja see on positiivne muutus. Teiseks näitas analüüs ka seda, et pärast 36 kuu möödumist enamikku juurdlustest kiirendati ja selle tulemusena jõudsid juurdlused 36–42 kuu pärast enamasti lõpule.

([60]) Vt järelevalvekomitee arvamuse 1/2026 punktis 3.2.3 esitatud seisukohad ja nendega seotud soovitused.
([61]) Juurdlusmenetluste suuniste artikli 33 lõige 1.
([62]) Juurdlusmenetluste suuniste artikli 33 lõige 2.
([63]) Juurdlusmenetluste suuniste artikli 33 lõige 3.
([64]) Töökava koostamise nõue lisati juurdlusmenetluste suunistesse, mis kiideti heaks 2021. aasta oktoobris. Hiljuti heaks kiidetud juurdlusmenetluste suunistesse, mis jõustusid 1. jaanuaril 2026, on nüüd lisatud ka töökavade ajakohastamise nõue.
([65]) Järelevalvekomitee arvamus 5/2021, soovitus 3.
([66]) [Konfidentsiaalne].

71. Samuti märkis järelevalvekomitee, et 2025. aasta detsembri lõpuks lõpetatud 22 juhtumist lõpetati 16 soovitustega ([67]) (14 finantssoovitust, 1 distsiplinaarsoovitus, 2 õigusalast soovitust ja 6 haldussoovitust), 5 lõpetati ilma soovitusteta ([68]) ja 1 lõpetati seetõttu, et samade asjaolude kohta algatati EPPO uurimine ([69]).

72. Kokkuvõttes leidis järelevalvekomitee juurdluste järjepidevust analüüsides, et enamikul juhtudel olid kestus ja tegevuseta perioodid, mis kindlaks tehti, tegelikult põhjendatud. Järelevalvekomitee arvates tekitavad vaid väga vähesed analüüsitud juhtumid ([70]) kahtlusi, kas nende kestus on proportsionaalne. Nende juhtumite korral leidis järelevalvekomitee, et OLAFi juurdlus ei olnud pidev ja katkestused ei olnud põhjendatud. Eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades rõhutab järelevalvekomitee, et juurdluse katkestamist tuleb piirata miinimumini. Samuti toonitab ta vajadust selliseid tegevuseta perioode selgelt põhjendada juhtumi toimikus.

2.6. *Jälgimine, kuidas OLAF on järelevalvekomitee soovitusi rakendanud*

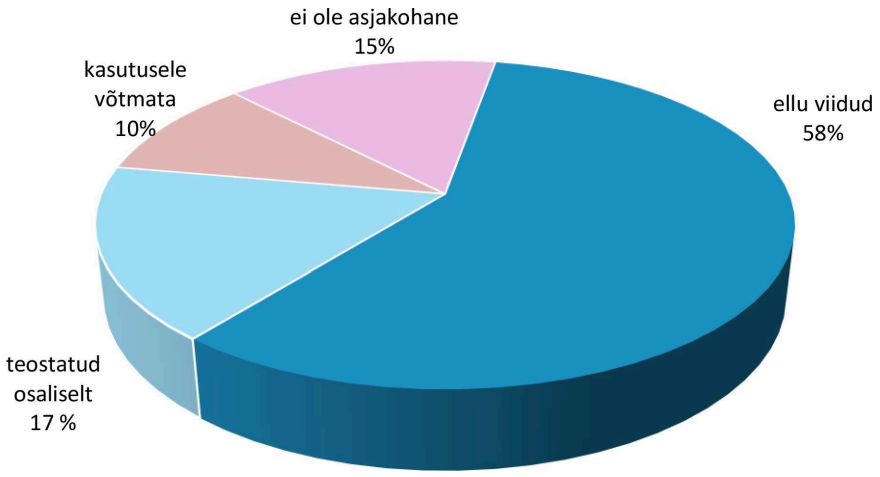
73. Järelevalvekomitee hindas kogu aruandeperioodi jooksul põhjalikult, kuidas rakendati soovitusi, mida ta oli aastatel 2021–2024 oma arvamustes OLAFile esitanud.

74. Hindamisel võttis järelevalvekomitee arvesse OLAFi seisukohta, mille ta on oma aastaaruandes soovituste rakendamise kohta esitanud, ning analüüsis hoolikalt soovituste rakendamiseks võetud konkreetseid meetmeid. Järelevalvekomitee analüüsis nii OLAFi tegevuse sisu kui ka praktilist mõju ning küsis vajaduse korral täpsemaid selgitusi ja täiendavaid tõendavaid dokumente ja tõendeid, et tagada rakendamise taseme põhjalik ja objektiivne hindamine.

75. Järelevalvekomitee hindas oma arvamustes aastatel 2021–2024 esitatud 71 soovituse rakendamise taset. Ta leidis, et 41 on ellu viidud, 12 on teostatud osaliselt ja 7 on kasutusele võtmata, kusjuures 11 ei ole praeguses olukorras enam asjakohased. Protsendimäärad on näidatud joonisel 3.

Joonis 3

Hindamine, kuidas OLAF on järelevalvekomitee soovitusi rakendanud

([67]) [Konfidentsiaalne].
([68]) [Konfidentsiaalne].
([69]) [Konfidentsiaalne].
([70]) [Konfidentsiaalne].

76. Ligikaudu 70 % soovitustest, mida käesolev järelevalve hõlmas, olid seotud juurdlusmenetluste suuniste võimalike muudatustega. Need soovitused sõnastati mitmes arvamuses, eelkõige järelevalvekomitee arvamuses 3/2024, milles järelevalvekomitee esitas tähelepanekud uute juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste lõpliku eelnõu kohta, mis oli kavas varsti pärast seda vastu võtta.

77. Juurdlusmenetluste suunised on OLAFi juurdlusraamistiku peamine menetlusdokument. Selles antakse uurijatele selgeid ja põhjalikke tegevusjuhiseid, et tagada juurdluste läbiviimise järjepidevus, õiguskindlus ja menetluslik sidusus. Suunist hiljutisel läbivaatamisel oli kaks peamist eesmärki: i) ajakohastada konkreetseid nõudeid, et tagada täielik vastavus kohaldatavale õigusraamistikule ja asjakohasele kohtupraktikale, ning ii) koondada ametisisene menetluskord võimalikult suures ulatuses ühte sidusasse dokumenti, et kõrvaldada killustatus, mis tuleneb sellest, et korraga on kasutusel mitu ametisisest juhendit ja eeskirja.

78. Seepärast väljendas järelevalvekomitee heameelt läbivaadatud suuniste vastuvõtmise üle, kuigi nende lõplik vormistamine esialgu kavandatud ajakavaga võrreldes viibis. Uute juurdlusmenetlusi käsitlevate suuniste lõplik versioon võeti ametlikult vastu 11. novembril 2025 ja see jõustus 1. jaanuaril 2026. Need suunised kujutavad endast olulist sammu menetlusliku selguse ja institutsioonilise sidususe suurendamise suunas.

79. Pärast suuniste vastuvõtmist oli järelevalvekomiteel võimalik hinnata, mil määral tema soovitusi oli uutes juurdlusmenetlusi käsitlevates suunistes arvesse võetud. Lõpliku teksti analüüs näitas, et suure hulga järelevalvekomitee soovituste käsitlemisel on tehtud märkimisväärseid edusamme. Kuid teatavaid aspekte rakendati kas ainult osaliselt või ei lisatud neid järelevalvekomitee soovitatud viisil. Võttes arvesse neid lahendamata küsimusi ning nende olulisust menetluse täieliku usaldusväärsuse ja kohaldatava õigusraamistiku järgimise tagamisel, jälgib järelevalvekomitee oma järelevalvekohustuste täitmisel ka edaspidi tähelepanelikult järgmisi põhipunkte.

80. **Juurdluste kestus.** Viimastel aastatel on järelevalvekomitee esitanud mitu soovitust, mille eesmärk on suurendada OLAFi suutlikkust tulemuslikult hallata oma juurdluste kestust. Nagu eespool märgitud, leiab järelevalvekomitee, et vaatamata tehtud edusammudele on endiselt alles jäänud teatavad aspektid, mis on esmatähtsad, et saaks tagada juurdluste edenemise põhjendamatu viivituseta. Eelkõige toob järelevalvekomitee veel kord esile järgmise: i) vajadus vältida kolmest kuust pikemaid tegevuseta perioode ja igal juhul tagada, et sellised perioodid oleksid juhtumite haldamise süsteemis nõuetekohaselt registreeritud ja korralikult põhjendatud; ii) selle tagamise olulisus, et läbivaatamismeeskonna arvamused, mis on esitatud enne OLAFi juurdluse lõpetamist, sisaldaksid põhjalikku ja hästi põhjendatud hinnangut juurdluse järjepidevuse kohta, sealhulgas seoses kestusega, ning iii) võimalus kehtestada spetsiaalne menetlus üle 24 kuu kestnud juhtumite süstemaatiliseks läbivaatamiseks ja käsitleda üle 36 kuu kestnud juhtumeid selgelt prioriteetsena, mis on mõjus mehhanism juurdluste kogukestuse vähendamiseks.

81. **Muudatused juurdluste ulatuses.** Järelevalvekomitee märgib, et uued juurdlusmenetlusi käsitlevad suunised ei hõlma võimalust piirata juurdluse ulatust kas pädevuse puudumise tõttu või muudel põhjustel. Kuigi järelevalvekomitee tunnistab, et juhtumeid, kus juurdluse esialgset ulatust vähendatakse või muudetakse, peetakse erandlikeks, juhib ta siiski tähelepanu sellele, et selliseid juhtumeid on praktikas esinenud. Suuniste puudumine põhjustab selgusetust selles, kuidas tuleks sedalaadi olukordi edaspidi käsitleda, kui need korduvad. Seepärast leiab järelevalvekomitee, et isegi kui selliseid olukordi esineb harva, peaksid need olema selgelt hõlmatud (kui mitte juurdlusmenetluste suunistes, siis eraldi juhistena), et tagada uurijatele asjakohased juhised, õiguskindlus ja läbipaistvus.

82. **Vastastikune juhtumitest teatamine OLAFi ja EPPO vahel**. Järelevalvekomitee on alates EPPO asutamisest pööranud suurt tähelepanu OLAFi ja EPPO koostööle, mida näitab ka järelevalvekomitee arvamus 2/2021 OLAFi ja EPPO omavahelise töökorra kohta ning sellele järgnenud järelevalve ([71]). Vastastikuste teatamiskohustuste nõuetekohaseks täitmiseks on eriti oluline, et mõlemad ametid praktikas suhtleksid ja teeksid koostööd. Seepärast

([71]) Vt arvamus 1/2024 OLAFi ja EPPO täiendavate juurdluste ja nendega seotud järelmeetmete kohta, mis on esitatud järelevalvekomitee 2024. aasta aruandes; vt ka järelevalvekomitee arvamus OLAFi kohustuse kohta teatada EPPO-le, mis eeldatavasti avaldatakse 2026. aasta esimesel poolel.

on järelevalvekomitee seisukohal, et töökorralduse raames oleks pidanud andma rohkem juhiseid juhtumite üleandmise tingimuste ja viiside kohta. Samas märgib järelevalvekomitee ka seda, et pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamine peaks andma olulisi edasiarendusi, millel on mõju ka sellele, kuidas need kaks asutust koostööd teevad. Järelevalvekomitee jälgib, kuidas see teema edasi areneb, ja aitab oma volituste raames tagada sujuva koostöö.

2.7. *OLAFile esitatud üksikkaebuste jälgimine*

83. Nagu igal aastal, esitati järelevalvekomiteele ka 2025. aastal kaks korda aastas aruanded ja asjakohased dokumendid OLAFi käsitletud üksikkaebuste kohta. Peadirektor teatas järelevalvekomiteele, et OLAF on käsitlenud kokku kaheksat kaebust. Samuti andis peadirektor ülevaate Euroopa Ombudsmani käsitletud kaebustest. Asjaomastele juhtumitele andis OLAF automaatse juurdepääsu juhtumite haldamise süsteemis, mis sisaldab kõiki asjakohaseid dokumente ja kogu teavet ([72]).

84. Järelevalvekomitee keskendus viiele kaebusele, mille käsitlemise OLAF lõpetas 2025. aastal (ülejäänud kolmele vastas OLAF 2026. aastal).

85. Kõik analüüsitud kaebused esitasid ELi töötajad. Personalieeskirjade ([73]) artikli 90a kohaselt võivad ELi ametnikud ja muud töötajad esitada OLAFi peadirektorile taotlusi seoses oma õiguste ja kohtlemisega OLAFi juurdluste raames. Samuti võivad nad esitada kaebusi neid kahjustavate meetmete kohta seoses OLAFi juurdlustega.

86. Järelevalvekomitee märgib, et informaatorid esitasid neli kaebust, vaidlustades OLAFi otsuse juhtum tagasi lükata ja seega juurdlust mitte algatada.

87. Personalieeskirjade artikli 90a alusel esitati üks kaebus varalise ja mittevaralise kahju hüvitamise taotluse kohta, mille oli esitanud lõpetatud juurdlusega seotud isik, kes väitis, et OLAFi juurdlus on ebaseaduslik.

88. Järelevalvekomitee leiab, et eespool nimetatud kaebuste puhul esitas OLAF kõigile kaebuse esitajatele piisavalt selgitusi ja täitis Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõike 2 punktis c sätestatud „asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid“.

3. **Koostöö**

3.1. *Koostöö OLAFiga*

89. 2025. aastal tugevdas järelevalvekomitee oma viljakat koostööd OLAFiga, pidades avatud ja sisukat dialoogi OLAFi peadirektori ja tema meeskonnaga ning pärast peadirektori ametiaja lõppu peadirektori kohusetäitja ja tema meeskonnaga.

90. Järelevalvekomitee jätkas tava kutsuda OLAFi peadirektor ja tema töötajad oma igakuistele koosolekutele, et arutada ükskõik millist järelevalvekomitee ja OLAFi töös olulist küsimust ning olla kursis. Peale selle kohtusid järelevalvekomitee ja sekretariaadi liikmed ametlikult ja mitteametlikult OLAFi juhtkonna ja töötajatega järelevalvekomitee töö ettevalmistamise raames.

([72]) Vastavalt OLAFi ja järelevalvekomitee omavahelise töökorra artikli 6 lõikele 2.

([73]) Määrus nr 31/EMÜ, 11/Euratom, milles sätestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused, kättesaadav aadressil EUR-Lex – 01962R0031-20140501 – ET – EUR-Lex.

91. Järelevalvekomitee sai OLAFilt kooskõlas OLAFi määruse ja väljakujunenud töökorraldusega järgmised aruanded: i) aruanded üle 12 kuu kestnud juurdluste kohta; ii) aruanded alates 1. oktoobrist 2013 OLAFi esitatud soovituste kohta, mida ei ole järgitud ja mille kohta OLAF on asjaomastelt asutustelt 2024. aastal saanud iga-aastase järelevalve käigus vastuse; iii) aruanded OLAFile esitatud kaebuste kohta, mis on seotud pooleliolevate OLAFi juurdluste menetluslike tagatistega; iv) aruanded juhtumite kohta, mille teave on edastatud liikmesriigi õigusasutusele; v) aruanne OLAFi määruse artikli 4 lõike 6 kohaste edasilükkamiste kohta; vi) aruanne selle kohta, kuidas OLAF on järelevalvekomitee soovitusi 2024. aastal rakendanud, ning vii) aruanne juhtumite kohta, mille juurdlust ei algatatud, ja tagasilükatud juhtumite kohta.

3.2. *Suhted sidusrühmadega*

92. Järelevalvekomitee annab aru ELi institutsioonidele, kes nimetavad järelevalvekomitee liikmed ametisse, ning on ka nende institutsioonide dialoogipartner. Järelevalvekomitee esitab oma tegevuse kohta aruandeid ELi institutsioonidele, võib nende taotluse korral esitada arvamusi, koostab juurdlusteemade kohta aruandeid ja vahetab institutsioonidega poliitilise tasandi arvamusi ([74]).

93. Järelevalvekomitee peab oluliseks regulaarselt suhelda ELi institutsioonide ning OLAFi partnerite ja sidusrühmadega, et parandada teabe edastamist ja saada tagasisidet OLAFi tulemuslikkuse kohta. See oli eriti oluline aruandeaastal, mil tegeldi OLAFi määruse hindamisega ja alustati pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamist.

94. Järelevalvekomitee ja selle sekretariaat suhtlesid i) nõukogu pettuste tõkestamise töörühmaga (esimees tutvustas 2024. aasta aruannet 18. juunil 2025); ii) Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjoniga (esimees tutvustas järelevalvekomitee 2024. aasta aruannet 16. oktoobril 2025) ning iii) eelarve, pettusevastase võitluse ja avaliku halduse voliniku Piotr Serafiniga (kes osales järelevalvekomitee 16. septembri 2025. aasta täiskogu istungil).

95. 3. novembril 2025 osales järelevalvekomitee ka nõukogu eesistujariigi Taani korraldatud iga-aastases institutsioonidevahelises arvamuste vahetuses OLAFi üle, mille keskmes oli pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamine. Järelevalvekomitee kinnitas veel kord oma vankumatut toetust OLAFi rollile sõltumatu juurdlusasutusena, kellel on ELi pettustevastases struktuuris keskne koht. Järelevalvekomitee on seisukohal, et OLAFi jaoks tuleks kasutusele võtta mõned olulised vahendid, mis võimaldavad tal oma ülesandeid täiel määral täita, tuginedes järjepidevuse, sõltumatuse ja tegevusvolituste järgimise tugisammastele.

96. Esiteks rõhutas järelevalvekomitee, et OLAF peaks tugevdama sisekontrolli, et lühendada juurdluste kestust ja tagada, et meetmete prioriteetsus määratakse strateegiliselt. Teiseks tuleks OLAFile tagada kõik vajalikud vahendid (inimressursid, rahastus, tehnoloogia), et reageerida üha keerukamatele ja kiiresti täiustuvatele pettuse toimepanemise viisidele. Kolmandaks tegi järelevalvekomitee kindlaks mitu valdkonda, mida pikemat perspektiivi silmas pidades tuleks OLAFi määruse eelseisval läbivaatamisel ([75]) tähelepanelikult arvesse võtta. OLAFi määrusesse on vaja teha mõned sihipärased muudatused, et parandada selgust ja sisemist sidusust ning kokkuvõttes aidata kaasa määruse kohaldamisele ja mõjule. Lisaks sellele tuleks asjakohaselt arvesse võtta ka probleeme, mis on OLAFi määrusest laiemad ja seotud laiema pettustevastase võitluse struktuuriga. Näiteks sõltub OLAFi järelduste rakendamise tagamine teistest organitest ja pädevatest asutustest ning mille tulemusena venivad menetlused mõnikord pikale ja on ebamäärased. Sellega seoses tuleks kaaluda OLAFi soovituste õigusliku staatuse läbivaatamist või pädevate asutuste vastutuse suurendamist soovituste järelmeetmete eest.

([74]) Määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 artikli 15 lõige 1: „Järelevalvekomitee esitab peadirektorile arvamusi, sealhulgas kohasel juhul soovitusi muu hulgas ameti [OLAFi] juurdlustegevuseks vajalike vahendite, ameti juurdlusprioriteetide ja juurdluste kestuse kohta. Neid arvamusi võib järelevalvekomitee esitada omal algatusel või peadirektori või **institutsiooni, organi, ameti või asutuse taotlusel**, sekkumata samas käimasoleva juurdluse käiku. [...] Asjaomasele institutsioonile, organile, ametile või asutusele antakse kolmanda lõigu kohaselt antud arvamuste koopia."

([75]) Need on põhjalikult esitatud järelevalvekomitee arvamuses 1/2026, *mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele OLAFi määruse kohaldamise ja mõju kohta*, ning kokkuvõtlikult esitatud punktis 2.3 „Arvamuse eelnõu, mis lisatakse komisjoni hindamisaruandele OLAFi määruse kohta".

97. Lisaks sellele osales järelevalvekomitee 10. novembril 2025 volinik Serafiniga peetud dialoogis rakendamise üle, mille teemaks oli pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamine.

4. **Haldamine ja vahendid**

4.1. ***Järelevalvekomitee töömeetodid***

98. 2025. aasta jaanuarist detsembrini pidas järelevalvekomitee 11 täiskogu istungit, mis toimusid kas osaliselt või täielikult veebis. Iga olulise küsimuse uurimiseks määras järelevalvekomitee raportööri. Raportöörid tegid täiskogu koosolekutel arutatavate aruandekavandite ettevalmistamisel koostööd sekretariaadiga ning pidasid OLAFi asjaomaste töötajate ja sekretariaadiga mitteametlikke ja ametlikke kohtumisi arvamuste koostamise kohta. Peale selle kohtusid esimees, raportöörid ja sekretariaadi liikmed konkreetsete küsimuste käsitlemiseks regulaarselt.

99. 2025. aastal taastati järelevalvekomitee viieliikmeline täiskoosseis.

100. Pärast Thierry Cretini tagasiastumist 2024. aasta juulis nimetati ametisse üks liige OLAFi järelevalvekomitee liikmete ametisse nimetamise otsuses ([76]) esitatud reservnimekirjast. See liige astus varsti pärast seda tagasi, mistõttu nimetati 1. oktoobril 2025 ametisse Andrei-Atila-Luca Chendi.

101. Pärast Teresa Anjinho tagasiastumist 2025. aasta veebruaris nimetati 6. mail 2025 ametisse Maria Stylianidi.

4.2. ***Sekretariaat***

102. Sekretariaat aitas ka 2025. aastal järelevalvekomitee liikmetel täita oma tööülesandeid, suurendades OLAFi sõltumatust. Nagu ka eelmises aruandes ([77]), tuletab järelevalvekomitee meelde selle olulisust, et sekretariaadil oleks piisavalt vahendeid, et toetada nii järelevalvekomitee kui ka menetluslike tagatiste kontrolöri tegevust ning säilitada kahe asutuse ülesannete vajalik lahusus.

103. Sellega seoses oli järelevalvekomitee tänulik, et sekretariaati lisandus 2025. aastal kaks õigusametnikku.

104. Samuti lahkus 2025. aasta veebruaris sekretariaadi juhataja ja seepärast asus alates 2025. aasta märtsist tema kohustusi juhataja kohusetäitjana täitma sekretariaadi kõige vanem allesjäänud liige. Sekretariaadi uue juhataja värbamisprotsess viidi lõpule 2026. aasta alguses ja sekretariaadi uue juhataja ametisse nimetamine on kavandatud 1. aprilliks 2026.

105. Pärast haldusassistendi lahkumist algatati ka haldusassistendi värbamine.

106. Järelevalvekomitee osales kõigis värbamismenetlustes vastavalt kohaldatavatele eeskirjadele. Sekretariaati määratud ametnikud ei tohi järelevalvekomitee järelevalveülesannete täitmiseks kunagi küsida ega vastu võtta juhiseid üheltki valitsuselt, institutsioonilt, organilt või asutuselt. Järelevalvekomitee kaasamisega nende töötajate värbamisse tagatakse valikuprotsessi sõltumatus.

107. Sekretariaat, nagu ka ülejäänud komisjon, jätkas kogu aasta jooksul tööd hübriidvormis, kombineerides kontoris töötamist ja kaugtööd, ning viis ellu järelevalvekomitees kokku lepitud tööprogrammi.

([76]) Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 28. märtsi 2022. aasta otsus (EL, Euratom) 2022/521, millega nimetatakse ametisse Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelevalvekomitee liikmed.

([77]) Järelevalvekomitee 2024. aasta aruanne, punkt 114.

108. Sekretariaat on endiselt (alates 2017. aasta märtsist) halduslikult seotud Euroopa Komisjoni individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ametiga, ehkki sekretariaat asub eraldi turvatsoonis OLAFi ruumides. Järelevalvekomitee on varem mitmel juhul (viimati oma arvamuses 1/2026) väljendanud kahtlust, kas sekretariaadi seotus individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ametiga on kõige sobivam organisatsiooniline kuuluvus.

4.3. ***Eelarveküsimused***

109. Järelevalvekomitee 2025. aasta eelarve oli 200 000 eurot. Kuna järelevalvekomitee koosseis oli osa aastast väiksem, oli 2025. aasta lõpuks tegelikult välja makstud 139 982,39 eurot, mis moodustab ligikaudu 70 % kogusummast.

110. Kulutuste eest vastutav edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja on individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ameti direktor.